

מתוך היקדמת המחבר: ועיניכם תראינה בנים בני כשתילי זרעים סביב לשלחנם,
תכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם

גליון
זרע שמשון המבואר

פרשת נשא

אותיות א · ג

דרוש מתוך הספר המסוגל 'זרע שמשון' שחברו הגאון המקובל

האלוקי חסידא קדישא רבנו **שמשון חיים ב"ר**

נחמן מיכאל נחמני זלה"ה

מח"ס 'זרע שמשון' ו'תולדות שמשון'

שחי לפני כ-300 שנה בתקופת האור החיים' ומקום קברו לא נודע

והבטיח שהלומד בחידושויו וספריו יזכה לישועות בבני חיי ומזוני

נלב"ע ו' אלול תקל"ט

דרוש מנוקד ומבואר בתוספת ציונים והארות

יו"ל על ידי מוסדות זרע שמשון

שע"י האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון

הוצאת והפצת קונטרס
'זרע שמשון העבואר'

נתרם
לזכות והצלחת

דניאל אורי
בן רג'נה מלכה

שיראה הצלחה וברכה
בלי גבול וכלי עדה בעסקיו
בכל העולם
ויתקיים בו הפסוק
"ופרצת יעה וקדעה"
צפונה ונגבה"

לשוחפות של ברכה בכל עת
מוקד זרע שמשון

ארץ ישראל 02-80-80-500
ארה"ב 347-496-5657

י"ל ע"י האיגוד העולמי
להפצת תורת
"זרע שמשון"

לקבלת הגליון נא לשלוח למייל:
zera277@gmail.com

ארה"ב

הרב מנחם בנימין פאסקס
ZERA SHIMSHON
C/O B PASKESZ 1645 48 ST
BROOKLYN NY 11204
347-496-5657
mbpaskesz@gmail.com

ארה"ק

הרב ישראל זילברברג
05271-66450

ניתן לשלוח תרומות והנצחות
לזכות ולע"ג ולקחת חלק בהוצאות
והפצת הגליונות והספרים.

ניתן להפקיד בגנזק מרובטל (17) סניף 635
מספר השבון 71713028 ע"ש זרע שמשון,
כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי

וזכות הצדיק ודביו תורתו הקדושים יגן מכל
צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים
בני חיי ומוני ועל טוב סלה
מחבטות
בהקדמת ספריו.

הודעה ובקשה!

השתדלנו להעמיק בדביו רבנו ולבארים כראוי עד הוכן שמשנת ידיו, אולם דביו רבנו עמוקים מני ים ואין כבוונתנו כלל להתגדר ולומר שהשגנו את עומק דביו ודעונו, ובראי לא לקבוע כשה שנתכב שזה הפירוש המוחלט בדביו, ולכן אנו פונים אל כל הלומדים ה"ו, שבאם תמצאו דברים שאינם כראוי ואינם עולים בקנה אחד עם דביו חז"ל ואו רבותנו הקדושים, בודאי לא על רבנו הקדוש ז"ע יהיה תלונתכם בו אם עלינו, ובקשתנו שטוהה לטי מהלומדים אשר יכן וימצא פירושים ודרכים יותר ראויים בהבנת דביו רבנו, אא מנטו שמיצאם לודינו ככרי שנובל לתקנם ולשלכם במהרהדות הבאות, ובוה יהיה הלקו עמנו בזיכו הרבים.

כמו כן נשמח לקבל הערות והארות לשיפורים מכל סוג שהוא לתועלת הלומדים,
ובן באם תמצאו טעות ושגיאה מכל סוג שהוא, אנא תיידעו אותנו על כך ותבואו על הברכה.

פְּרִשְׁת נְשֵׂא

א

'נְשֵׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי גִרְשׁוֹן' וְכוּ' (במדבר
ד, כב). **כָּאן פְּתוּב (פסוק כג) 'כָּל**
הַבָּא לְצַבָּא צָבָא לְעֵבֶד עֲבָדָה בְּאֵהָל
מוֹעֵד, וְצִרְיָה בְּאוּר, לְמָה בְּבִנֵי גִרְשׁוֹן

פסוק 'כל
הבא לצבא
צבא לעבד
עבדה, כל
הבא לצבא
לעשות
מלאכה'

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאֵד

א

א. בני קהת העדיפו משא הארון מבין שאר הכלים, מפני דיבוי השכר
ב. אצל גרשון ומרדי היו כל העבודות שוות בחשיבותן

שינויי לשונות בין הפסוקים, שָׂאָן - אצל
בני גרשון, פְּתוּב (פסוק כג) **'כָּל הַבָּא לְצַבָּא**
צָבָא לְעֵבֶד עֲבָדָה בְּאֵהָל מוֹעֵד, וְצִרְיָה
בְּבִנֵי קֹהַת פְּתִיב (פסוק ג) 'כָּל בָּא לְצַבָּא
לְעֵשׂוֹת מְלָאכָה בְּאֵהָל מוֹעֵד. וְצִרְיָה בְּאוּר,

דקדוקים בחילוקי הלשונות שבפסוקים
בעבודות משמרות בני לוי

כתוב" בפרשה (במדבר ד, כב) **'נְשֵׂא אֶת**
רֹאשׁ בְּנֵי גִרְשׁוֹן גַּם הֵם לְבֵית אֲבֹתָם
לְמִשְׁפַּחְתָּם. וְכִשְׁנִדְקָךְ נִמְצָא שִׁשְׁנָם כִּמָּה

צִיּוּנִים וּמְקוּדוֹת

[יריעותיו התחוננות של המשכן], 'האוהל' [יריעות
העזים], 'מכסהו' [עורות האלים והתחשים, שהיו
מכסים את ה'אוהל'], 'מסך פתח אוהל מועד', 'קלעי
החצר', 'ומסך פתח החצר' (שם ג, כה-כו; ד, כה-כו).
ובני מררי היו נושאים את קרשי המשכן, בריחיו
ועמודיו ואדניו, ועמודי החצר עם אדניהם
ותירוניהם (שם ג, לו-לז; ד, לא-לב). עיקר הדרוש, בא
לבאר החילוקים שבין לשונות הפסוקים העוסקים
בציוויים השונים לכל אחד ממשפחות הלויים הנ"ל.
ב. לשון הפסוק, 'מִגֵּן שְׁלִשִׁים שָׁנָה וּמַעֲלָה עַד בֶּן
חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקַד אוֹתָם כָּל הַבָּא לְצַבָּא לְעֵבֶד
עֲבָדָה בְּאֵהָל מוֹעֵד'. ג. 'לצבוא צבא' -
להתקבץ עם הנושאים ממכה מקומות, לעבודת
המשכן. מכלל יופי (להרב שלמה אבן מלך, פסוק כג).
וכן מבואר באבן עזרא ורמב"ן (במדבר ח כד). וכן כתב
בהכתב והקבלה (במדבר ד, כג) וזה לשונו, פירוש
'צבא', חברה אנשים המשתתפים יחד לעמוד במשרת
עבודתם. וטעם 'לצבא צבא', כל הבא להיות שותף
החברה. אמנם להלן מפרש רבינו לשון 'צבא' באופן
אחר. ד. לשון הפסוק, 'מִגֵּן שְׁלִשִׁים שָׁנָה
וּמַעֲלָה וְעַד בֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה כָּל בָּא לְצַבָּא לְעֵשׂוֹת
מְלָאכָה בְּאֵהָל מוֹעֵד'.

ליעקב אבינו קודם מיתתו. 'חקיו ומשפטיו לישראל',
היינו החוקים והמשפטים של מצוות התורה שמסרן
הקב"ה לישראל. [נומבן היטב כפל ושינוי הלשונות
שבפסוק, דבריו - היינו ענין הדגלים, חקיו - היינו
החוקים שאינם על פי השכל. משפטיו - היינו דברים
שאף השכל מחייבם] וברוקא קראם כאן 'ישראל'
לשון חשיבות משום שקבלו את התורה, ולא עשו
כאומות העולם שלא רצו לקבלה. 'לא עשה כן לכל
גוי', היינו על הדגלים שנרמזו בתחילת הפסוק.
'ומשפטים בל ידעום', היינו נתינת טעם מפני מה לא
קבלו הגוים את הדגלים, שהיות שהם לא קבלו על
עצמם אף את משפטי התורה המובנים על פי השכל,
מחמת כן לא זכו לקבל את הדגלים, שהרי בני
ישראל זכו לכך רק מחמת קבלת התורה, והם שלא
קבלו את התורה, לא זכו לדגלים. א. דברי
רבינו בדרוש זה נסובים אודות בני לוי בן יעקב -
גרשון, קהת ומררי (במדבר ג, יז), שצאצאיהם היו
מחולקים במשמרות שונות בנושא המשכן וכליו,
בזמן שהיו ישראל נוסעים למסעיהם ממקום למקום
במדבר, וכמפורש בתורה, שבני קהת היו נושאים את
הארון, השולחן, המנורה והמזבחות, וכליהם (שם ג,
לא; ד, ה-ז). ובני גרשון היו נושאים את המשכן

וְאִיתָא בְּרֵאשִׁית רַבָּה (י, ה) עַל פְּסוּק
 (בראשית ב, א) 'וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם'
 וְכו', שְׁלוֹשָׁה צְבָאִים הֵם, צְבָא לְשָׁמַיִם
 וְאַרְצָא, צְבָא לְתַלְמִידִים, וְצְבָא לְיִסּוּרִין.
 וּפְרַשׁ רִש"י, שְׁלוֹשָׁה צְבָאִים הֵם, לְשׁוֹן
 חֲפֵץ וְרִצּוֹן וְתַאֲוָה, ע"ל.

וְעוֹד בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (במדבר ה, א) עַל
 פְּסוּק (במדבר ד, יח) 'אַל תְּכַרְתוּ

פְּתוּב לְצְבָא צְבָא, וּבִבְנֵי קֹהַת לְצְבָא'
 בְּלִבְדָּה. וְעוֹד, פֶּאֶן פְּתִיב 'כָּל הַבָּא, וְלַעֲיִל
 'כָּל בָּא'. וְכֵאֵן פְּתִיב 'לַעֲבֹד עֲבוּדָה',
 וְלַעֲיִל 'לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה'. וּבִבְנֵי מְרָרִי
 (פסוק ל) אֵינּוּ אֹמְרִי 'לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה' כְּמוֹ
 בְּבִנֵי קֹהַת, אֲלֵא 'לַעֲבֹד עֲבוּדָה' כְּמוֹ בְּנֵי
 גְרִשׁוֹן. וּבְכִתִּיב נְמוֹ 'כָּל הַבָּא'. אֲבָל אֵינּוּ
 אֹמְרִי 'לְצְבָא צְבָא', רַק 'כָּל הַבָּא לְצְבָא'.

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמִּבְאָר

גרשון, אלא רק ב'פ' הַבָּא לְצְבָא' כמו אצל
 בני קהת'.

צבא' מתפרש מלשון רצון

ויש לבאר, בהקדם מה דאיתא במדרש
 בְּרֵאשִׁית רַבָּה (י, ה) ^א עַל הַפְּסוּק (בראשית ב, א)
 'וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם, שְׁלוֹשָׁה
 'צְבָאִים' הֵם, 'צְבָא' לְשָׁמַיִם וְאַרְצָא, 'צְבָא'
 לְתַלְמִידִים, וְ'צְבָא' לְיִסּוּרִין. וּפְרַשׁ רִש"י,
 שְׁלוֹשָׁה צְבָאִים הֵם, 'צבא' הוא לְשׁוֹן חֲפֵץ
 וְרִצּוֹן וְתַאֲוָה, ע"ל. הרי מבואר, שלשון
 'צבא' הוא מלשון 'חפץ ורצון'. וכמו כן, מה
 שכתוב בבני לוי 'לצבא צבא' או 'לצבא', יש
 לפרשו מלשון חפץ ורצון, וכדלהלן.

בני קהת היו חפצים לשאת דווקא את הארון
 וְעוֹד יֵשׁ לְהַקְדִּים, מֵה שֶׁאִמְרוּ בְּמִדְרַשׁ

ציונים ומקורות

צבאם, צבא לתלמידים מנין, שנאמר (איוב יד, יד)
 'כל ימי צבאי איחל עד בוא חליפתי' עד יקום חלופי,
 וצבא ליסורים מניין, שנאמר (שם ז, א) 'הלא צבא
 לאנוש עלי ארץ', וכל צביונו של אדם אינו אלא על
 הארץ, ומה הנייה לו 'וכימי שכיר ימינו'. ח. כך
 כתב בפירוש מתנות כהונה שם בשם רש"י. ובפירוש
 רש"י לפנינו שם איתא, שלשה צבאים הן, שהן לשון
 צביון ותאוה. וביאר רש"י, צבא לתלמידים, שנאמר
 'כל ימי צבאי איחל', לעיל מיניה מיירי בתלמידי
 חכמים וכו', ועל זה אמר איוב, אם ימות גבר בלי
 תורה היחיה, לפיכך היה כל צביוני ותוחלתי לתורה
 ולתלמידים. ומהמשך דבירי רש"י נראה שמפרש
 'צבא לשמים וארץ' - הקב"ה נתאוה לברוא אותם.
 'צבא ליסורין' - האדם מתאוה לחיים, אף שכל ימינו
 הם בעמל וביסורין.

לְמָה בְּבִנֵי גְרִשׁוֹן פְּתוּב לְשׁוֹן כְּפוּל 'לְצְבָא
 צְבָא', וְאֵילוּ בְּבִנֵי קֹהַת כְּתוּב 'לְצְבָא' בְּלִבְדָּה.
 וְעוֹד צָרִיךְ בִּיאוּר, לְמָה פֶּאֶן בְּבִנֵי גְרִשׁוֹן,
 כְּתִיב 'כָּל הַבָּא' בְּה"א הַיְדִיעָה, וְאֵילוּ לְעֵיִל
 בְּבִנֵי קֹהַת, כְּתוּב 'כָּל בָּא' בְּלִי ה"א. וְעוֹד
 צָרִיךְ בִּיאוּר, לְמָה פֶּאֶן אֲצֵל בְּנֵי גְרִשׁוֹן, פְּתִיב
 'לַעֲבֹד עֲבוּדָה', וְאֵילוּ לְעֵיִל בְּבִנֵי קֹהַת כְּתוּב
 'לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה'.

וְעוֹד יֵשׁ לַעֲיִן, שֶׁבְּבִנֵי מְרָרִי (פסוק ל)
 הַפְּסוּק אֵינּוּ אֹמְרִי 'לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה', כְּמוֹ
 שְׁכַתַּב בְּבִנֵי קֹהַת, אֲלֵא 'לַעֲבֹד' עֲבוּדָה' כְּמוֹ
 שְׁכַתַּב בְּבִנֵי גְרִשׁוֹן. וּבְכִתִּיב נְמוֹ בְּבִנֵי מְרָרִי
 'כָּל הַבָּא' בְּה"א הַיְדִיעָה, כְּמוֹ שְׁכַתַּב בְּבִנֵי
 גְרִשׁוֹן. אֲבָל אֵינּוּ אֹמְרִי אֲצֵל בְּנֵי מְרָרִי
 'לְצְבָא צְבָא', בְּלִשׁוֹן כְּפוּל, כְּמוֹ אֲצֵל בְּנֵי

ה. הלשון 'לעבוד עבודה' לא כתוב אצל בני מררי.
 וזה לשון הפסוק, 'מִבְּנֵי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד שָׁנָה
 חֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּפְקְדֵם כָּל הַבָּא לְצְבָא לְעֹבֵד אֶת עֲבֹדַת
 אֱהֱל מוֹעֵד'. [ולהלן ד, ה) כתוב, 'כָּל הַבָּא לְצְבָא
 לְעֹבֵדָה בְּאֱהֱל מוֹעֵד']. אמנם כוונת רבינו היא, שכתוב
 אצלם לשון 'עבודה', כמו אצל בני גרשון, ולא לשון
 'מלאכה', כמו אצל בני קהת. ו. ראה רוקח,
 ומושב וקנים, אלשיך, כלי המדה (להרב שמואל לנייארו
 זצ"ל, בפרשתנו דרוש א' ד"ה ובוה נבוא), אור החיים
 (לפסוקים ג, כג), וחתם סופר על פסוקים אלו, שעמדו
 גם כן על שינויי הלשון שבפסוקים אלה, וביארו
 באופנים שונים, עיי"ש. ז. לשון המדרש, אמר
 רבי אלעזר, שלוש צבאים הן, צבא לשמים ולארץ,
 וצבא לתלמידים, וצבא ליסורין, צבא לשמים וארץ
 שנאמר (בראשית ב, א) 'ויכלו השמים והארץ וכל

שְׁמִינֵי בְּאֵרוֹן שְׁכָרוֹ מְרֻבָּה, הָיוּ מְנִיחִין
הַשְּׁלַחַן וְהַמְּנוּרָה, וְכֵן רְצִין אֶל הָאֵרוֹן
לִפְנֵי שְׁכָר, וּמִתּוֹךְ כֶּף הָיוּ מְרִיבִים,
וּמִתּוֹךְ שָׁהוּ נוֹהֲגִים בְּקִלּוֹת רֹאשׁ, הֵיטָה
הַשְּׁכִינָה פּוֹנֵעַת בָּהֶם. וְלִכֵּן אָמַר

אֶת שְׁבֻט מְשֻׁפָּחַת הַקְּהָתִי, רַבִּי שְׁמוּאֵל
בַּר נַחֲמָן אוֹמֵר, אֵף עַל פִּי שְׁהָאֵרוֹן הָיָה
מְכַלָּה בָּהֶם, הָיוּ נוֹתְנִים נַפְשָׁם עַל
הָאֵרוֹן, וְלָמָּה מְזַהֵיר עֲלֵיהֶם 'אֵל תְּכַרִּיתוּ'
וְכוּ, אֵלָּא מִפְּנֵי שָׁהוּ יוֹדְעִים, שְׁכָל מִי

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבַאֵר

לְתַמּוּהָ לְפָנֵי הַקַּב"ה מְזַהֵיר עֲלֵיהֶם 'אֵל
תְּכַרִּיתוּ' וְכוּ - מְדוּעָה הֵם רְאוּיִים לְמוֹת,
שֶׁהוֹצֵרָה הַתּוֹרָה לַעֲשׂוֹת לָהֶם תִּיקוּן
מִיּוֹחַד. אֵלָּא מִפְּנֵי שָׁהוּ בְּנֵי קֶהֱתַי יוֹדְעִים,
שְׁכָל מִי שְׁמִינֵי בְּאֵרוֹן שְׁכָרוֹ מְרֻבָּה, לִכֵּן
הָיוּ מְנִיחִין אֶת הַשְּׁלַחַן וְהַמְּנוּרָה, וְלֹא רִצּוּ
לִשְׂאת אוֹתָם, וְכֵן רְצִין אֶל הָאֵרוֹן לִשְׂאת
אוֹתוֹ כְּדִי לִפְנֵי שְׁכָר עַל כֵּךְ, וּמִתּוֹךְ כֶּף הָיוּ
מְרִיבִים זֶה עִם זֶה, מִי יִזְכֶּה לִשְׂאת אֶת
הָאֵרוֹן, וּמִתּוֹךְ שָׁהוּ נוֹהֲגִים בְּקִלּוֹת רֹאשׁ
לְפָנֵי הָאֵרוֹן, הֵיטָה הַשְּׁכִינָה פּוֹנֵעַת בָּהֶם -

רַבִּיהָ (בְּמִדְר"ה, א^ו), עַל הַפְּסוּקָה (בְּמִדְר"ה, יח)
'אֵל תְּכַרִּיתוּ אֶת שְׁבֻט מְשֻׁפָּחַת הַקְּהָתִי',
רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן אוֹמֵר, אֵף עַל פִּי
שְׁהָאֵרוֹן הָיָה מְכַלָּה בָּהֶם - מַחֲמַת רֹב
קְדוּשָׁתוֹ שֶׁהִיטָה הָאֵשׁ יוֹצֵאת לְהַרְוֵג
שׁוֹנְאֵיהֶם, וְהִי גוֹרֵם שִׁמּוֹתוֹ אֵף מְבַנֵּי קֶהֱתַי
שֶׁהָיוּ נוֹשְׂאִים אוֹתוֹ וְעַמְדוֹ בְּסַמּוּךְ לוֹ, מְכַל
מִקּוּם בְּנֵי קֶהֱתַי, הָיוּ נוֹתְנִים - מוֹסְרִים
נַפְשָׁם עַל - בְּשִׁבְלֵי הָאֵרוֹן. וְכִיּוֹן שֶׁהָיוּ
מְכַבְּדִין אֶת הָאֵרוֹן, וְלֹא הָיוּ מְנִיחִים אוֹתוֹ
וְרִצְוִין לִשְׂאת אֶת הַשְּׁלַחַן וְהַמְּנוּרָה^א, יֵשׁ

צִיּוּנִים וּמִקּוּדוֹת

וְהַמְּזַבְּחֹת, וְכוּלָן רְצִין לְאֵרוֹן לִיטוּל שְׁכָר, וּמִתּוֹךְ כֵּךְ
הָיָה זֶה מְרִיב וְאוֹמֵר אֲנִי טוֹעֵן כֵּן, וְזֶה מְרִיב וְאוֹמֵר
אֲנִי טוֹעֵן כֵּן, וּמִתּוֹךְ כֵּךְ הָיוּ נוֹהֲגִין בְּקִלּוֹת רֹאשׁ,
וְהִיטָה הַשְּׁכִינָה פּוֹנֵעַת בָּהֶם, אָמַר הָאֱלֹהִים לְמֹשֶׁה,
עֲשֵׂה לָהֶם תְּקֵנָה כְּדִי שְׁלֵא יִתְכַלּוּ מִן הָעוֹלָם 'אֵל
תְּכַרִּיתוּ' וְגו', אֲלֵא יִסְדְּרוּ אוֹתָם עַל עֲבוֹדָתָם וְעַל
מִשְׁאֵם שְׁלֵא יִרְיְבוּ זֶה עִם זֶה, עֲשֵׂה לָהֶם מִשֶׁה תְּקֵנָה,
אֲלֵא שֶׁהָיוּ מְרִיבִין זֶה כְּנֶגְדֵי זֶה, זֶה אוֹמֵר אֲנִי טוֹעֵן
בְּאֵרוֹן, וְזֶה אוֹמֵר לֹא, אֲלֵא אֲנִי טוֹעֵן, וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ
אֶחָד מֵהוּ קְבוּעַ לוֹ, מֵהוּ מִשְׁאוֹ, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְהָיוּ אֵהָרִן וּבְנָיו נִכְסְנִין, וְנוֹתְנִים לְכָל אֶחָד וְאֶחָד
טְעוּנֵי, שְׁנֹאמֵר (שם) וְאֵהָרִן וּבְנָיו יִבְאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם
וְגו'. [מְבַאֵר מְדַבְּרֵי הַמְּדַרְשׁ, שְׁלִדְבְּרֵי הַכֹּל הִיָּה
הָאֵרוֹן מְמִית בָּהֶם שְׁלֵא מַחֲמַת חֲטָאִים. וְעוֹד הִיָּה גִרָם
לָהֶם מִיטָה מַחֲמַת מַעֲשֵׂיהֶם בְּעֵינֵי הָאֵרוֹן, שְׁלֵא כְּהוֹגֵן,
וְשַׁעַל כֵּךְ אָמַר הַקַּב"ה 'אֵל תְּכַרִּיתוּ', וְנִתֵּן לָהֶם תִּיקוּן
עַל כֵּךְ. וּמַחְלוּקַת הַתְּנָאִים בְּמִדְרַשׁ הֵינּוּ כְּלָפִי אִיזִיהַ
דְּבַר נֹאמְרֵי לָהֶם הַתְּקֵנָה שְׁבִפְרֻשַׁת 'אֵל תְּכַרִּיתוּ'.
י. לְשׁוֹן הַפְּסוּקָה, 'אֵל תְּכַרִּיתוּ אֶת שְׁבֻט מְשֻׁפָּחַת
הַקְּהָתִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם' [אֵל תְּגַרְמוּ לָהֶם שִׁמּוֹתוֹן].
בְּפִרְשֵׁהּ זֶה צִיּוּהַ הַקַּב"ה לְמֹשֶׁה, שֶׁהָאֵרוֹן וּבְנָיו יִמְנוּ כֹל
אֶחָד מְבַנֵּי קֶהֱתַי עַל מִשְׁאוֹ הַמְּיּוֹחַד לוֹ, וְזֶה יִהְיֶה לָהֶם
לְתוֹעֵלַת שִׁנְעֻלּוֹ מִהִמִּיתָה. הַמְּדַרְשׁ שְׁרַבִּינוּ מְבִיא,
מְבַאֵר מֵאִיזִיהַ מִיטָה נִיַּעֲלוּ בְּנֵי קֶהֱתַי עַל יַדֵּי תְּקֵנָה זֶה,
וְאִיךְ הוֹעִילָה הַתְּקֵנָה. יא. כְּדַעַת הַתְּנָא שְׁהוּבָא
בְּמִדְרַשׁ קוֹדֵם לְכֵן, כְּמוֹבָא בְּהַעֲרָה לְעִיל בְּסַמּוּךְ.

ט. לְשׁוֹן הַמְּדַרְשׁ, אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזַר בֶּן פְּדַת, מֵאִיזוֹ
מִיטָה הָיוּ נְצוּלִים וְכוּ, אֲלֵא מִמִּיתַת הָאֵרוֹן וְכוּ,
כִּיַּצַּד, אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזַר בֶּן פְּדַת בִּישׁ רַבִּי יוֹסִי בֶן
זְמֵרָה, בְּשַׁעֲהָ שֶׁהָיוּ נוֹסְעִין, הָיוּ שְׁנֵי נִיַּעֲזוּצִין
שֶׁל אֵשׁ יוֹצֵאִין מִתּוֹךְ שְׁנֵי בְדִיּוֹ שֶׁל אֵרוֹן כְּדִי לְפַגּוּעַ
שׁוֹנְאֵיהֶם וְכוּ, וְכִיּוֹן שֶׁהָיוּ הַנִּיַּעֲזוּצִין יוֹצֵאִין, הִיטָה
הָאֵשׁ שְׁפָה (מִשְׁפָּשֶׁפֶת) בְּטוֹעֵנֵי הָאֵרוֹן וְהָיוּ נִשְׂרָפִים
וּמִתְמַעֲטִין, וְהָיוּ כֹל אֶחָד וְאֶחָד רְצִין, זֶה נוֹטֵל אֶת
הַשְּׁלַחַן, זֶה נוֹטֵל אֶת הַמְּנוּרָה, וְזֶה נוֹטֵל אֶת
הַמְּזַבְּחֹת, וּבִרְחִים מִן הָאֵרוֹן מִפְּנֵי שֶׁהִיָּה מְזִיקָן,
וְהִיָּה הָאֵרוֹן כְּאִילוֹ מְתַבּוּהַ, וְהִיָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
כּוֹעֵס עֲלֵיהֶם וְשׁוֹב הִיָּה מִתְכַּלִּין. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְמֹשֶׁה, מַה אֲנִי הוֹרֵג בְּנֵי קֶהֱתַי, אִם יִטְעוּנֵי הָיוּ
מִתְמַעֲטִין, וְאִם לֹא יִטְעוּנֵי הָיוּ כְּעַס עֲלֵיהֶם. א"ל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְלֵאמֹר, עֲשׂוּ לָהֶם תְּקֵנָה
לְבְנֵי קֶהֱתַי כְּדִי שְׁלֵא יִכְרְתוּ מִן הָעוֹלָם, שְׁלֵא יִהְיוּ
מְנִיחִין וּבִרְחִין 'אֵל תְּכַרִּיתוּ אֶת שְׁבֻט' וְגו', אֲלֵא יִבְאֵ
אֵהָרִן וּבְנָיו וְשָׂמוּ אוֹתָן אִישׁ אִישׁ עַל עֲבוֹדָתוֹ וְאֵל
מִשְׁאוֹ, כְּדִי שְׁלֵא יוֹכְלוּ לְהַתְּחַלֵּף מִעֲבוֹדָה לְעֲבוֹדָה
וּמִשְׁאֵל לְמִשְׁאֵל, הַה"ד (בְּמִדְר"ה, ד, יט) יוֹצֵאת עֲשׂוּ לָהֶם
וְחִיו' וְגו'. רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן אוֹמֵר, ח"ו לֹא הָיוּ בְּנֵי
קֶהֱתַי מְנִיחִין אֶת הָאֵרוֹן וְרִצְוִין לְשַׁלַּחַן וּמְנוּרָה, אֲלֵא
אֵף עַל פִּי שֶׁמִּתְמַעֲטִין הָיוּ נוֹתְנִין נַפְשָׁם עַל הָאֵרוֹן,
וְאִם כֵּן לָמָּה הִיָּה מְזַהֵיר עֲלֵיהֶם 'אֵל תְּכַרִּיתוּ אֶת שְׁבֻט'
וְגו', אֲלֵא מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ יוֹדְעִין שְׁכָל מִי שְׁטוֹעֵן בְּאֵרוֹן
שְׁכָרוֹ מְרֻבָּה, וְהָיוּ מְנִיחִין אֶת הַשְּׁלַחַן וְהַמְּנוּרָה

הָאֲלֹהִים לְמִשְׁחָה, עֲשֵׂה לָהֶם תִּקְנָה, וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְכו' (שם ד, יט), עב"ל. וּמִכָּאֵן נִרְאָה, שְׁבַנֵי קֶהֱת לֹא הָיוּ הוֹלְכִים עַל דַּעַת לְפָרֵק אֶת הַמִּשְׁפָּן בְּלוּ, שֶׁזֶה נִקְרָא 'עֲבוּדָה', דִּהְיִינוּ הַעֲבוּדָה שְׁהִיִּתָה צְרִיכָה בְּמִשְׁפָּן. אֲלֵא הָיוּ הוֹלְכִים בְּלָם עַל דַּעַת לְשֵׂא אֶת

הָאֲלֹהִים לְמִשְׁחָה, עֲשֵׂה לָהֶם תִּקְנָה, וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְכו' (שם ד, יט), עב"ל. וּמִכָּאֵן נִרְאָה, שְׁבַנֵי קֶהֱת לֹא הָיוּ הוֹלְכִים עַל דַּעַת לְפָרֵק אֶת הַמִּשְׁפָּן בְּלוּ, שֶׁזֶה נִקְרָא 'עֲבוּדָה', דִּהְיִינוּ הַעֲבוּדָה שְׁהִיִּתָה צְרִיכָה בְּמִשְׁפָּן. אֲלֵא הָיוּ הוֹלְכִים בְּלָם עַל דַּעַת לְשֵׂא אֶת

זֶרַע שְׂמִשׁוֹן הַמִּבְאֵר

והורגת בהם. וְכֵן אָמַר הָאֱלֹהִים לְמִשְׁחָה, עֲשֵׂה לָהֶם תִּקְנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמּוּתוּ מִחַמַּת הָאֲרוֹן, 'אֵל תִּכְרִיתוּ וְגו', אֵלֵא שֶׁאֵהָרֵן וּבְנָיו יִסְדְּרוּ אוֹתָם עַל עֲבוּדָתָם וְעַל מִשְׁאֵם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְיֻכוּ זֶה עִם זֶה וְכו', שֶׁנֶּאֱמַר (שם ד, יט) 'וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחִיו וְלֹא יָמָתוּ בְּגִשְׁתָּם אֶת קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים אֲהָרֵן וּבְנָיו יָבֹאוּ וְשָׁמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל עֲבוּדָתוֹ וְאֵל מִשְׁאוֹ, עב"ל'.

והורגת בהם. וְכֵן אָמַר הָאֱלֹהִים לְמִשְׁחָה, עֲשֵׂה לָהֶם תִּקְנָה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמּוּתוּ מִחַמַּת הָאֲרוֹן, 'אֵל תִּכְרִיתוּ וְגו', אֵלֵא שֶׁאֵהָרֵן וּבְנָיו יִסְדְּרוּ אוֹתָם עַל עֲבוּדָתָם וְעַל מִשְׁאֵם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִרְיֻכוּ זֶה עִם זֶה וְכו', שֶׁנֶּאֱמַר (שם ד, יט) 'וְזֹאת עֲשׂוּ לָהֶם וְחִיו וְלֹא יָמָתוּ בְּגִשְׁתָּם אֶת קִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים אֲהָרֵן וּבְנָיו יָבֹאוּ וְשָׁמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל עֲבוּדָתוֹ וְאֵל מִשְׁאוֹ, עב"ל'.

פעולה יחידה הנעשית לשם שכר, נקראת 'מלאכה'

וְיֵשׁ לוֹמַר עוֹד טַעַם לְמַה קָרָאָם 'מִלְּאכָה' וְלֹא 'עֲבוּדָה', לְפִי שֶׁכָּשֶׁם שְׂמִי שְׁעוֹשֶׂה 'מִלְּאכָה', אֵינּוּ עוֹשֶׂה אוֹתָהּ אֲלֵא כְּדֵי לְהַרְוִיחַ בָּהּ², כִּךְ הֵם הָיוּ רְצִיּוֹם בְּלָם אֵל הָאֲרוֹן לְשֵׂא אוֹתוֹ, כְּדֵי לְהַשְׁכֵּר. וְלֹא הָיוּ חִפְצִים לְשֵׂא אֶת שֶׁאֵר הַכֹּלִים, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיוּ מִקְבָּלִים עֲלֵיהֶם שֶׁכֵּר מְרֻבָּה כֹּל כֵּךְ.

וּמִכָּאֵן - מְדַבְּרֵי הַמְדַרְשׁ, נִרְאָה, שְׁבַנֵי קֶהֱת, בְּשִׁעָה שֶׁהָיוּ צְרִיכִים לְפָרֵק אֶת הַמִּשְׁכָּן כְּדֵי לְנַסּוֹעַ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, לֹא הָיוּ הוֹלְכִים עַל דַּעַת לְפָרֵק - לְשֵׂא³ אֶת הַמִּשְׁפָּן בְּלוּ - אֵת כָּל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן שֶׁהָיוּ חַיִּיבִים לְשֵׂא, שֶׁהֵם הָאֲרוֹן וְהַמְנֹרָה, הַמִּזְבְּחוֹת וְהַשּׁוֹלְחָן,

צִיּוּנִים וּמְקוּדוֹת

כֵּן לְשׁוֹן 'עֲבוּדָה וּמְלָאכָה', כִּי עַל מְלָאכַת הַמִּשְׁכָּן שִׁיךְ לוֹמַר לְשׁוֹן 'עֲבוּדָה', כִּי בָּהּ עֲבָדוּ אֵל ה' יִתְבָּרֵךְ, וְאֵין 'עֲבוּדָה', כִּי אִם מִן הָעֲבָד אֵל הָאֲדוֹן. אֲבֵל לְשׁוֹן 'מְלָאכָה' נּוֹפֵל בְּמִלְאכַת שְׂמִים וְאֵרֶךְ, כִּי מֵה שֶׁהַפּוֹעֵל עוֹשֶׂה לְעַצְמוֹ נִקְרָא 'מְלָאכָה'. וְהַמְלַבֵּי"ם (אֵילַת הַשֶּׁחַר פִּנְי"ב אוֹת תִּקְנָה) כְּתֹב, כֹּל עֵסֶק שִׁיתְעַסֵּק אָדָם לְפַעוּל אִיזוֹה דְבַר, לְצוּרֵךְ תְּכֵלִית מִיּוֹחַד, נִקְרָא 'מְלָאכָה', וְכַשִּׁישׁ דְּבַר, טִרְחָא יִתִּירָה וְעַמֵּל נִקְרָא 'עֲבוּדָה', וְהוּא לְרֹיב בְּעֲבוּדַת הָאֲדָמָה אוֹ הַדּוּמָה לֵה בְּעַמֵּל, אוֹ מְלָאכָה שֶׁדֶרֶךְ לְעֲשׂוֹתָהּ עַל יְדֵי עֲבָדִים. וְאֵף בְּדֶרֶךְ זֶה יֵשׁ לְבֹאֵר, שֶׁלֹּכֵךְ דִּקְדָּקָה הַתּוֹרָה לְכַתּוֹב אֲצֵל בְּנֵי קֶהֱת לְשׁוֹן 'מְלָאכָה', לְרַמּוֹ שֶׁנִּתְכַוְּנוּ בְּפַעוּלָתָם לְצוּרֵךְ תְּכֵלִית מִיּוֹחַד וְהֵיִינוּ הַשֶּׁכֵּר, וְלֹא הָיָה זֶה עֲבוּדָה שִׁישׁ עַמֵּל מְבַלֵּי תְּכֵלִית כֹּל כֵּךְ.

י. הלשון 'לפרק' שנטק רבינו, לכאורה הוא לא בדוקא, שהרי בני קהת לא היו פורקים שום אחד מכלי המשכן, רק אהרן ובניו היו מכניסים כל כלי וכלי לנרתקו המפורש לו בפרשת במדבר (פרק ד), ולא יצטרכו הלויים בני קהת אלא לשאת, וכמו שפירש רש"י (שם ד, ה). י. והיינו, ששם 'מלאכה' מתייחס לפעולה יחידה ומסויימת, כמו נשיאת הארון. ואילו השם 'עבודה' מתייחס לפעולה כוללת כעין קבלת עבודת, ולא לפעולה מסויימת. יד. והיינו, שהשם 'עבודה' מתייחס לעבודה שנעשית שלא על מנת לקבל עליה שכר, אלא כעבודת העבד לרבו, ואילו השם 'מלאכה', מתייחס למלאכה שנעשית לשם קבלת שכר, כלומר, שעושהו בעיקר עבור תועלתו העצמית. וכן כתב בבלי יקר (שמות לט, מג) וזה לשונו, ובוזה יתישב גם

וּלְפִי שְׂפָאוֹתָהּ מְלֹאכָה שְׂרוּצִים
לְעֵשׂוֹת, דְּהִינּוּ טְעִינַת הָאָרוֹן,
לֹא הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְזִכּוֹת פְּלִים בְּהַ, לְכֹן
כְּתִיב 'כָּל בָּא', דְּהִינּוּ מִי שְׁמַקְדִים בְּהַ,
הָיָה זֹכֶה בְּהַ. וּמִי שְׂלֹא זֹכֶה בְּהַ, לֹא
הָיָה רֵץ לְשַׁלְחַן וְלַמְנוּרָה כֹּל כֶּךָ בְּרִצּוֹן
לְבוֹ.

וּבְנֵי גֵרְשׁוֹן שְׂאָף הֵם הָיוּ נוֹשְׂאִים
דְּבָרִים יוֹתֵר קְדוּשִׁים מִבְּנֵי
מֵרָרִי, כְּמוֹ שְׂפָתָב הַפְּלִי יָקָר (במדבר ד, כב),

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבֹאָר

שְׂלֹא הָיָה לָהֶם הַרְצוֹן בשְׁלִימוֹת לְעֵשׂוֹת
אֵת כָּל הָעֲבוּדָה, אֲשֶׁר הָיָה לָהֶם רִצּוֹן דְּדָבָר
אֶחָד בְּלִבָּד, דְּהִינּוּ לְשֵׂאת אֵת הָאָרוֹן,
דְּצָבָא' הוּא שְׁשׁוֹן חֲפִץ וְרִצּוֹן, כְּפִירוּשׁ
רְשִׁי הַגִּ' טו.

לְבֵנֵי גֵרְשׁוֹן הִיָּה 'רִצּוֹן שְׁלֵם' לְעֵשׂוֹת אֵת 'כָּל הָעֲבוּדָה'
וּבְנֵי גֵרְשׁוֹן, שְׂאָף הֵם הָיוּ נוֹשְׂאִים
דְּבָרִים יוֹתֵר קְדוּשִׁים מִמָּה שֶׁהָיוּ נוֹשְׂאִים
בְּנֵי מֵרָרִי, כְּמוֹ שְׂפָתָב הַפְּלִי יָקָר (במדבר ד,
כב), שֶׁהָיָה בְּנֵי גֵרְשׁוֹן הָיוּ נוֹשְׂאִים אֵת
יְרִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהָיוּ עֵיקַר הַמִּשְׁכָּן, וְאֵילוֹ
בְּנֵי מֵרָרִי הָיוּ נוֹשְׂאִים אֵת הַקְּרָשִׁים וְכוּ',
שֶׁהָיוּ רַק הַמְּעַמְמִידִים שֶׁל עֵיקַר הַמִּשְׁכָּן.¹¹

צִיּוּנִים וּמְקוּדוֹת

זכפי שמבואר בפסוק, מכל מקום, בתחילה היתה
כוונת בני קהת לרוץ, ולהיות כל הקודם זוכה
בטעינת הארון, וכפי שעולה מדברי המדרש, ולכן
כתוב 'כל בא'. [נמלשון המדרש (שהובא בדברי רבנו
לעיל) משמע שאכן אירע כך, שהיו רצין לזכות
בנשיאת הארון. וראה ברש"ש ע"ד המדרש].
זו. פירוש, שאם היה כתוב לשון כפול 'לצבא צבא',
היה זה מראה על רצון של בני קהת לעשות
את כל העבודה. אמנם, מפני שלא היה רצונם שלם,
וחפצו לעשות רק עבודה אחת בלבד, לכן כתב רק
פעם אחת 'לצבא'. יז. לשון הכלי יקר, ונאמר
לשון 'צבא' בבני קהת ובבני גרשון, ולא בבני מררי,
לפי שהיה לשניהם מעלה ביתר שאת על בני מררי,
קהת מצד משא הארון, וגרשון מצד הבכורה, ועוד
שמשאו היה יותר מקודש מן משא בני מררי, שהיה
הפחות שבכולם, על כן לא הזכיר אצלו לשון 'צבא'.
יח. ראה פסיקתא זוטרותא (בפרשה' ד'ה בא וראה),
שבני קהת היו קרובין לשכינה, שנשאו הארון
והשולחן והמנורה והמזבחות. ושנים להם בני גרשון

'כל בא' - כל הקודם לבא זוכה בטעינת הארון

וּלְפִי שְׂפָאוֹתָהּ מְלֹאכָה שֶׁהָיוּ בְּנֵי קֵהַת
רִצּוֹנִים לְעֵשׂוֹת, דְּהִינּוּ טְעִינַת הָאָרוֹן, לֹא
הָיָה אֶפְשָׁר לָהֶם לְזִכּוֹת פְּלִים בְּהַ, שְׂאִין
צוּרָךְ בְּעֲבוּדָה זֹו לְכוּלָם וְהָיָה דִי בְּמַקְצָתָם,
לְכֹן כְּתִיב 'כָּל בָּא', דְּהִינּוּ רַק כָּל מִי
שְׁמַקְדִים בְּהַ - שֶׁהִגִיעַ שֵׁם לְפָנֵי חֲבִירָיו, הָיָה
זֹכֶה בְּהַ¹⁰, וּמִי שְׂלֹא זֹכֶה בְּהַ, וְהוּצַרְךְ
לְשֵׂאת אֵת הַשּׁוֹלְחַן וְהַמְנוּרָה, לֹא הָיָה רֵץ
לְשַׁלְחַן וְלַמְנוּרָה כֹּל כֶּךָ בְּרִצּוֹן לְבוֹ לְשֵׂאת
אוֹתָם.

וּמִשׁוֹם הָכִי לֹא אָמַר הַפְּסוּק בָּאֵן - אֲצֵל
בְּנֵי קֵהַת, 'לְצָבָא צָבָא' בְּלִשׁוֹן כְּפוּל, מִכְּפִי

טו. ש'כל בא' הוא לשון יחיד, ולכך משמע שהכוונה
היא ליחידים שהקדימו ובאו. מה שאין כן 'כל הבא'
הוא לשון ריבוי, ונכלל בו כל מי שיגיע. ועוד, ש'כל
בא' משמעותו ביאת חלק מכלל האנשים ולא כולם,
כלומר, רק מי שמקדים לבא. מה שאין כן 'כל הבא',
אין במשמעותו מיעוט שאר האנשים, אלא הוא לשון
ריבוי ביאת אנשים. ומצינו בפירוש הטור
שביאר ש'הבא' משמעותו ריבוי, וזה לשינוי 'הה"א'
בא לרבות שהם מעצמן באים מיד, שהם בעצמן היו
מפרקין אותן, אבל בני קהת של היו רשאים לבוא,
עד שהיו אהרן ובניו מכסים את הקודש, ואחר כך היו
הם באים לשאת, לכן כתיב 'כל בא', כלומר אחר
מעשה בא'. ובספר סודי חומש ושאר (לרבי יהודה בן
שמואל החסיד זצ"ל, במדבר ד) כתב, באותן שניים
שלא הייתה עבודה קדושה כל כך, כתב 'הבא'
שמעצמן היו באים לעבודה. אבל כאן כתיב 'כל בא',
לפי שהארון היה מכלה בהם, ולא היו באים מאליהן.
ויש לבאר, שאף שלבסוף התקינו להם משה ואהרן
על פי ציווי הקב"ה שכל אחד מהם ימונה על מקומו

הָיָה כִּלּוֹ שְׂוָה, שְׂלֵא הָיָה בּוֹ דְבַר מְקַדָּשׁ
הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵאַחֲרִים, כְּמוֹ שֶׁהָיָה הָאָרוֹן
בְּבִנְי קֶהֱת, מִשׁוֹם הָכִי, הָיוּ הוֹלְכִים
בְּרִצּוֹן טוֹב וְדַעַת שְׂלֵמָה לַעֲשׂוֹת כָּל
הַעֲבוּדָה שְׂלֵמָה, וְלִכְּן אָמַר 'כָּל הַבָּא

וְכִמוֹ שְׂמֻצִינוּ שְׁגָם הֵם הָיוּ נוֹשְׂאִים הַרְבֵּ
בְּקֶתֶף, שֶׁהָרִי מִשָּׂה לֹא נָתַן לָהֶם אֶלֶּא
שְׂתֵי עֲגָלוֹת, וְלִבְנֵי מְרָרִי נָתַן אַרְבַּע
(במדבר ז, ו-ט), וְהָכִי דִיּוֹק קָרָא בְּבִנְי גְרִשׁוֹן
לְכַתֵּב 'גַּם הֵם'. וּמִשָּׂאֵם שָׁל בְּנֵי גְרִשׁוֹן

זֶרַע שְׂמֻשׁוֹן הַמְּבֹאֵר

מֵאַחֲרִים - מְכָלִים אַחֲרִים שֶׁהֵם נִשְׂאוּ, כְּמוֹ
שֶׁהָיָה הָאָרוֹן בְּבִנְי קֶהֱת, שֶׁהִיא מְקוּדָשׁ
הַרְבֵּה יוֹתֵר מִשְׂאֵר הַכִּלִּים שֶׁהֵם נִשְׂאוּ, שֶׁהֵם
הַשׁוֹלְחֵן וְהַמְּנוֹרָה וְהַמְּזֻבְחֹת, מִשׁוֹם הָכִי,
הָיוּ כָּל בְּנֵי גְרִשׁוֹן הוֹלְכִים בְּשׁוֹוֶה בְּרִצּוֹן טוֹב
וְדַעַת שְׂלֵמָה, לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל הַעֲבוּדָה
הַשְּׂלֵמָה הַמוּטְלָת עֲלֵיהֶם, שֶׁלֹּא הַקְּדִים אַחַד
מֵהֶם לְכוּא וְלִישָׂא כְּלֵי הַמְּקוּדָשׁ יוֹתֵר.

וְלִכְּן אָמַר הַפְּסוּק אֲצֵל בְּנֵי גְרִשׁוֹן, 'כָּל
הַבָּא לְצִבְאָה צִבְאָה', שְׂדַקְדָּק לּוֹמֵר 'כָּל הַבָּא'
בְּה"א הַיְדִיעָה²², וְגַם כָּפֵל לְשׁוֹן 'צִבְאָה',

צִיוּנִים וּמְקוּדוֹת

הָיוּ מִשְׁתַּדְּלִים לְנִשְׂאֵם בְּכַתֵּף כְּפִי יְכַלֵּם. וְקַצַּת צְרִיךְ
עֵיוֹן מִלְשׁוֹן הַמְּדַרְשׁ (במד"ר יב, יח; הובא ב"רש"י ז, ז),
זֹנְתָה אוֹתָם אֵל הַלּוּיִם אִישׁ כְּפִי עֲבוּדְתוֹ, לְפִי טוֹרַח
מִשְׂאוֹ הַרְבֵּה לוֹ עֲגָלוֹת לְהַקֵּל מִמֶּשְׂאוֹ. וּמְבֹאֵר
שְׂרִיבּוּי הַעֲגָלוֹת בְּבִנְי מְרָרִי הִיא מַחְמַת כּוֹבֵד הַמִּשְׂאוֹ
שֶׁהִיא לָהֶם, וְלֹא מַחְמַת פְּחִיתוֹת הַקְּדוּשָׁה. וְרֹאֵה כְּבָלִי
חֲמֻדָּה (לְהַרְבֵּ שְׂמוּאֵל לְנִייאָדוֹ זצ"ל, בְּפֻרְשָׁתֵינוּ דְרוּשׁ א'
ד"ה גַּם צְרִיךְ לְהַבִּינֵן) שְׂבִיאָר, שְׂכוּבֵד הַמִּשְׂאֵ תְלוּי
בְּחִיּוֹת הַקְּדוּשָׁה שְׂדַבְרָה, וְלִכְּן נָתַן לְבִנְי גְרִשׁוֹן שְׂתֵי
עֲגָלוֹת וְאַרְבַּעַת הַבָּקָר 'כְּפִי קְדוּשַׁת עֲבוּדָתָם', שֶׁהִיא
בִּינּוּנִית. כ. לְשׁוֹן הַפְּסוּק הוֹבֵא בְּמִלּוּאוֹ
בְּחִילַת הַדְּרוּשׁ. כֹּא. רֹאֵה רִש"י (עַל הַפְּסוּק,
וּבִשְׂפָתֵי חֲכָמִים שֵׁם), שְׂפִירֵשׁ כּוֹנֵנַת תִּיבוֹת אֵלוֹ. וּבְכָלִי
יִקָּר הַנִּי"ל דִּיּוֹק לְשׁוֹן הַפְּסוּק 'גַּם הֵם', וּפִירֵשׁ בְּדוּמָה
לְדַבְרֵי רַבְּנָה בַּאֲפָן אַחֵר, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ, 'זֹכֵה אֲתִי שְׂפִיר
גַּם כֵּן מָה שֶׁאֲמַר 'גַּם הֵם', וְלֹא אֲמַר 'גַּם אוֹתָם', אֵלֶּא
שְׂרַצָּה לּוֹמֵר, הֲלֹא גַם הַמָּה יֵשׁ לָהֶם יִתְרוֹן, אֲשֶׁר
מְצִדּוֹ הֵם רְאוּיִן לְנִשְׂאוֹת רֵאשׁ, וְהֵינּוּ הַבְּכוּרָה
כֹּאמֹר. וְרֹאֵה עוֹד בְּסֻפֵּר הָן טוֹב (בְּפֻרְשָׁתֵנוּ אוֹת ג'
בְּבִיאֹר תִּיבוֹת אֵלוֹ. כִּב. כְּלוּמֵר, שְׂלֻשׁוֹן 'כָּל
הַבָּא' הוּא לְשׁוֹן רִיבּוּי, וְהֵינּוּ שְׂכוּלָם בָּאוּ, וְהֵי
יְכוּלִים לְעַבֹּד בְּאוֹתָה עֲבוּדָה, כִּי לֹא הִיא חִילוּק
מְדִיּוּגוֹת בִּינֵיהֶם. וְלֹא כְּתוּב אֲצֵלָם 'כָּל בָּא',
שֶׁמִּשְׂמַעְתּוֹ לְשׁוֹן מִיעוּט, וּמּוֹרָה שְׂלֵא כָּל אַחַד זֹכֵה,
אֵלֶּא הָיוּ רִצִּים כְּדֵי לְהַקְּדִים הָאֶחָד לְחַבְרֵיו, וְכִפִּי

וְכִמוֹ שְׂמֻצִינוּ, שְׁגָם הֵם - בְּנֵי גְרִשׁוֹן, הָיוּ
נוֹשְׂאִים אֵת הַרְבֵּה שֶׁל הַמִּשְׂאוֹי שֶׁלָּהֶם
בְּקֶתֶף²³, שֶׁהָרִי מִשָּׂה לֹא נָתַן לָהֶם אֶלֶּא שְׂתֵי
עֲגָלוֹת, כְּדֵי לְסִייעֵם בְּמִלְאַכַּת הַמִּשְׂאוֹי,
וְאֵילוֹ לְבְנֵי מְרָרִי נָתַן אַרְבַּע עֲגָלוֹת, וְהָכִי
דִּיּוֹק קָרָא בְּבִנְי גְרִשׁוֹן לְכַתֵּב 'נִשְׂאָ אֵת רֵאשׁ
בְּנֵי גְרִשׁוֹן גַּם הֵם'²⁴, לְלַמֵּד, שְׂגַם בְּנֵי גְרִשׁוֹן
הָיוּ נוֹשְׂאִים דְּבָרִים מְקוּדָשִׁים, כְּמוֹ בְּנֵי קֶהֱת
שֶׁהוֹזְכְּרוּ מְקוּדָם (בְּסוּף פְּרֻשַׁת בְּמַדְבָּר)²⁵. וּמִשָּׂאֵם
שָׁל בְּנֵי גְרִשׁוֹן, הָיָה כְּלֹ שְׂוָה, שְׂלֵא הָיָה בּוֹ
דְּבַר - כְּלֵי שֶׁהוּא מְקַדָּשׁ הַרְבֵּה יוֹתֵר

נוֹשְׂאֵי יְרִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן וּמְכֻסָּהוּ. וּבְבִיאֹר מָה
שֶׁהַעֲבוּדָה עִם הַיְרִיעוֹת הִיא יוֹתֵר מְקוּדָשׁ מִהַעֲבוּדָה
עִם הַקְּרָשִׁים, יֵשׁ לְפָרֵשׁ, לְפִי שֶׁהַיְרִיעוֹת הָיוּ עֵיקַר
הַמִּשְׁכָּן, וּמְבֹאֵר בְּסֻפּוֹרֵנוּ (שְׂמוֹת מ, יח) וְזֶה לְשׁוֹנוֹ,
כִּי אֲמַנָּם אוֹתָן עֶשֶׂר יְרִיעוֹת הֵן הָיוּ עֵיקַר בְּנֵי הַמִּשְׁכָּן,
וְשָׂאֵר הַנְּכֻסָּה בְּאוֹתָהּ הַבְּנִיָּן, וְהֵם הָאֲדָנִים, וְהַקְּרָשִׁים,
וְהַבְּרִיחִים, וְהַעֲמוּדִים וְהָאֵהָל, הָיוּ לְהַעֲמִיד הַמִּשְׁכָּן
וְלְכֻסּוֹתוֹ, ע"כ. וְמָה שֶׁנִּתְבָּאָר שְׂבִנֵי מְרָרִי הָיוּ הַפְּחוּתִים
לְגַבֵּי בְנֵי גְרִשׁוֹן, כֵּן כְּתוּב בְּכָלִי חֲמֻדָּה (לְהַרְבֵּ שְׂמוּאֵל
לְנִייאָדוֹ זצ"ל, בְּפֻרְשָׁתֵנוּ דְרוּשׁ א' ד"ה גַּם צְרִיךְ לְהַבִּינֵן)
וּבְגוֹר אֲרִיָּה (בְּמַדְבָּר ד, כז) וּבְאוֹר הַחַיִּים (שֵׁם ד, ל)
וּבַחֲתָם סוּפֵר (בְּפֻרְשָׁתֵנוּ ד"ה מִבֵּן שְׂלִשִׁים).
יט. פִּירוּשׁ, בְּהַמֶּשֶׁךְ פְּרֻשָׁתֵנוּ (לְהֵלן ז, ג-ט) מְסוּפֵר,
אִיךְ שֶׁהַנִּשְׂאִים הִבִּיאוּ קִרְבָּן לְפָנֵי הַקְּבִי"ה, שְׂכָלֵל גַּם
שֵׁשׁ עֲגָלוֹת וּשְׁנַיִם עֶשֶׂר בָּקָר, וְהַקְּבִי"ה צִיּוּה לְמִשָּׂה
לְחַלֵּק לְבִנְי לּוּי, כְּפִי הַצּוֹרֵךְ לְעֲבוּדַת מִשְׂאֵם. וּמִשָּׂה
רְבִינּוּ נָתַן שְׂתֵי עֲגָלוֹת וְאַרְבַּעַת בָּקָר לְבִנְי גְרִשׁוֹן,
וְאַרְבַּע עֲגָלוֹת וּשְׁמוֹנֶה בָּקָר נָתַן לְבִנְי מְרָרִי. וְאֵילוֹ
לְבִנְי קֶהֱת לֹא נָתַן מִשָּׂה עֲגָלוֹת וּבָקָר לְסִייעֵם בְּמִשְׂאֵם,
לְפִי שֶׁתְּפַקְדִים הִיא לְשֵׂאת אֵת הַדְּבָרִים הַמְּקוּדָשִׁים
בִּיּוֹתֵר, שֶׁהֵם הָאָרוֹן וְהַמְּנוֹרָה וְהַמְּזֻבְחֹת וְהַשׁוֹלְחָן,
וְעַל כֵּן הָיוּ נוֹשְׂאִים אוֹתָם בְּכַתְפֵיהֶם בְּלִבְדָּה, וְלֹא
בְּעֲגָלוֹת. וּרְבִינּוּ מְבַאֵר, שֶׁמָּה שְׂבִנֵי גְרִשׁוֹן קִיבְּלוּ רַק
שְׂנֵי עֲגָלוֹת, הִיא לְפִי שְׂגָם מָה שֶׁהֵם הָיוּ נוֹשְׂאִים הָיוּ
דְּבָרִים מְקוּדָשִׁים, דְּהֵינּוּ יְרִיעוֹת הַמִּשְׁכָּן וְכו', וּלְפִיכֵן

מִפְּנֵי שְׁלֵא הָיָה לָהֶם בּוֹ כָּל כֶּךָ חֲפִץ.
אֲבָל אַף עַל פִּי כֵן הָיוּ הוֹלְכִים עַל דַּעַת
לְעֵבֶד כָּל הָעֲבוּדָה, וְלִכֵּן כְּתִיב 'הִבֵּא
לְעֵבֶד אֶת עֲבֹדְתִי וְכוּ', וְאִינוּ אוֹמְרִי 'כָּל
בֵּא וְכוּ' לַעֲשׂוֹת מְלֵאכָה' כְּמוֹ בְּכִנֵּי קָהַת.

לְצַבֵּא צָבֵא, דְּהֵינּוּ פְּלִים בְּרִצּוֹן שְׁוֹה,
'לְעֵבֶד עֲבוּדָה' דְּהֵינּוּ כָּל הָעֲבוּדָה.
אֲבָל בְּנֵי מְרִירִי שְׁלֵא הָיְתָה עֲבוּדָתָם
כָּל כֶּךָ קְדוּשָׁה, שֶׁהָרֵב הָיוּ
נוֹשְׂאִים בְּעֲגָלוֹת, אִינוּ אוֹמְרִי 'לְצַבֵּא צָבֵא'

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמִּבְּאָר

ארבע עגלות, לכך אצלם הפסוק אינו אוֹמְרִי
'לְצַבֵּא צָבֵא', שהוא לשון רצון, בלשון כפול
הרומז על שלימות החפץ והרצון, מִפְּנֵי שְׁלֵא
הָיָה לָהֶם בּוֹ כָּל כֶּךָ חֲפִץ בעבודתם. אֲבָל אַף
עַל פִּי כֵן, הָיוּ כָּל בְּנֵי מְרִירִי הוֹלְכִים, עַל דַּעַת
לְעֵבֶד אֶת כָּל הָעֲבוּדָה המוטלת עליהם, לפי
שכל הדברים שהיו מוטל עליהם לנשואם,
היתה קדושתם שוה, ולא היה חפצם
להעדיף את המשאוי של אחד מהדברים על
פני הדברים האחרים, כמו שהיה אצל בני
קהת. וְלִכֵּן כְּתִיב אֲבָל, 'כָּל הִבֵּא לְצַבֵּא
לְעֵבֶד אֶת עֲבֹדְתִי אֶהְיֶה מוֹעֵד', דְּהֵינּוּ שְׁכַתוֹב
'כָּל הִבֵּא' עִם ה"א הידיעה, וגם נכתב לשון
'עֲבוּדָה', וְאִינוּ אוֹמְרִי 'כָּל בֵּא וְכוּ' לַעֲשׂוֹת
מְלֵאכָה' כְּמוֹ בְּכִנֵּי קָהַת, שאף שהיתה
עבודתם בדברים שאינם מקודשים כל כך,
כולם באו, וגם התכוונו לעשות את כל
העבודה המוטלת עליהם בשלימות, כמו
עבודת עבד לרבו שהוא נקראת 'עבודה',
שהרי כל עבודתם שוים בקדושתם.²⁰

שהוא מלשון רצון כנ"ל, להורות שהיה
לכולם רצון שלם בעבודתם, דְּהֵינּוּ שְׁפָּלִים
הלכו בְּרִצּוֹן שְׁוֹה ושלם, לעשות את כל
העבודה, והתכוונו שלכולם יהיה חלק
בעבודת המשא, ולא היו רצים כדי להקדים
האחד לחבירו באחד מהמשאות שהיו
מוטלות עליהם. ולכן אצל בני גרשון כתוב
'לְעֵבֶד עֲבוּדָה', דְּהֵינּוּ משום שבני גרשון
היו חפצים לעשות את כָּל הָעֲבוּדָה
בשלימותה, ולשם שמים, כעבודת עבד נאמן
לרבו. ולא כתוב אצלם לשון 'מלאכה'
המורה על מלאכה יחידה ומסוימת, שנעשית
בכוונת התועלת היוצאה ממנה.

לבני מרירי לא היה כל כך חפץ בעבודתם
ומכל מקום הלכו כולם בשוה

אֲבָל בְּנֵי מְרִירִי, שְׁלֵא הָיְתָה עֲבוּדָתָם כָּל
כֶּךָ קְדוּשָׁה, שֶׁהָרֵב הָרֵב שֶׁל מִשְׁאֵם הָיוּ
נוֹשְׂאִים בְּעֲגָלוֹת, ולא בכתף כמו שנצטוו
בדברים המקודשים, ולכן נתן להם משה

ציונים ומקורות

היתה פחותה קדושתה מהאחרים. ג. לבני קהת, לא
היה חפץ לעשות את כל העבודה, רק לשאת את
הארון בלבד מחמת השכר המרובה שקיבלו עליו,
ולפיכך כתוב אצלם רק לשון 'מלאכה'. וגם כל אחד
מהם היה רץ להקדים את חבירו ולזכות בנשיאת
הארון, שהרי לא היה די לכולם בנשיאת הארון, לכך
נאמר אצלם 'כל בא' בלי ה"א. ולפי שלא היה להם
רצון שלם, אלא לדבר אחד, לא כתוב בהם אלא 'כל
בא לצבא', ולא לשון כפול. ד. אולם לבני גרשון,
היה לכולם חפץ שוה ושלם, לעשות את כל העבודה
המוטלת עליהם, ועשאוּם שלא לשם קבלת שכר. ועל
כן כתוב אצלם לשון 'עבודה', וגם כתוב לשון כפול
'לצבוא צבא', להראות על חפצם השלם. וכמו כן
כתבה התורה אצלם 'כל הבא', כדי להראות, שכולם
היו באים בשוה לעבוד את העבודה, ולא הוצרכו

שהתבאר לעיל. כג. תמצית הדרוש: א. התיבות
'לצבא צבא', או 'לצבא', מתפרשות מלשון חפץ
ורצון. לשון כפול 'לצבא צבא', מראה על רצון שלם.
לשון פשוט 'לצבא', מראה על רצון שאינו שלם.
השם 'מלאכה' מתייחס לפעולה מסוימת ויחידה,
ושנעשית עבור התועלת היוצאת ממנה לעושה
הפעולה. השם 'עבודה' מתייחס לפעולה כוללת,
ושלא נעשית לשם תועלת של עושה הפעולה,
כדוגמת עבודת עבד לרבו. 'כל בא' בלי ה"א, מראה
על מי שמקדים לבוא. 'כל הבא' לשון ריבוי ומשמע
שכולם יכולים לבוא. ב. עבודת בני קהת, בנשיאת
הארון וכלי המשכן, והיה בעבודתם חילוקי מדריגות
בקדושתם שהרי הארון מקודש משאר השרים.
ועבודת בני גרשון, היתה נשיאת היריעות וכו', וכל
העבודות שוים כמעט בחשיבותם. עבודת בני מרירי

פסוק 'עֲשֶׂתָּ חֲכָמִים עֲשֶׂתָּ אֱלֹתַי וְכוּ'

ג

רְבִי יְהוּדָה בַּר אֲלֵעָאִי, בָּא וּרְאָה מַה בֵּין דוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים לְדוֹרוֹת אַחֲרֹנִים, דוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ מְכַנְּסִים פְּרוּתֵיהֶם דְּרַךְ טְרַקְסִימּוֹת, כְּדִי לְחַיְבֵם בְּמַעֲשֵׂר. דוֹרוֹת אַחֲרֹנִים מְכַנְּסִים פְּרוּתֵיהֶם דְּרַךְ גְּגוֹת חֲצֵרוֹת וְקַרְפּוֹת,

פְּסוּק (משלי יד, כד) 'עֲשֶׂתָּ חֲכָמִים עֲשֶׂתָּ אֱלֹתַי וְכוּ'. הַכְּפֹל שֶׁל 'אֱלֹתַי כְּסִילִים אֱלֹתַי' יוֹבֵן בְּמַה שְּׂאָמְרוּ ז"ל (שבת קיט, א), 'עֲשֵׂר' (דברים יד, כב), בְּשִׁבִיל שְׁתַּתְּעִשֵׂר. וּבְפֶרֶק ו' דְּבִרְכוֹת (לה, ב) אָמַר רְבִי יוֹחָנָן מִשׁוֹם

זֶרַע שְׁמֻשׁוֹ הַמְּבֹאֵר

ג

הַטְּפָשׁוֹת שֶׁל מְנִיעַת הַפְּרֻשָׁת הַמַּעֲשֵׂדוֹת, גוֹדְמַת לְטַפְשׁוֹת שֶׁל אִשָּׁה סוּטָה

רְבִי יוֹחָנָן מִשׁוֹם רְבִי יְהוּדָה בַּר אֲלֵעָאִי, בָּא וּרְאָה מַה בֵּין הַמְּדֻרְגָה שֶׁל אִנְשֵׁי הַדּוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁהָיוּ לְפָנֵינוּ, לְכִיּוֹן הַמְּדֻרְגָה שֶׁל אִנְשֵׁי הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרֹנִים - הַדּוֹרוֹת שֶׁל זְמִינָנו, שֶׁהַדּוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים, הָיוּ חֲפָצִים לְהַתְּחִיב בְּמַצּוֹת, וּלְכוּן, הָיוּ מְכַנְּסִים לְבַתֵּיהֶם אֶת פְּרוּתֵיהֶם - הַפִּירוֹת שֶׁגָּדְלוּ בְּשִׁדּוּתֵיהֶם, דְּרַךְ טְרַקְסִימּוֹת - שַׁעֲרֵי הַחֲצֵר וְהַבַּיִת, כְּדִי לְחַיְבֵם בְּמַעֲשֵׂר מִן הַתּוֹרָה¹. וְאִילוּ הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרֹנִים, חֲפָצִים לְפַטּוֹר עַצְמָם מִן הַמַּצּוֹת, וּלְכוּן הֵם מְכַנְּסִים פְּרוּתֵיהֶם לְבַתֵּיהֶם, דְּרַךְ הַגְּגוֹת², אוֹ דְּרַךְ

כְּתוּב בַּפְּסוּק (משלי יד, כד)³, 'עֲשֶׂתָּ חֲכָמִים עֲשֶׂתָּ אֱלֹתַי כְּסִילִים אֱלֹתַי'. הַכְּפֹל שֶׁל 'אֱלֹתַי כְּסִילִים אֱלֹתַי' - הַטַּעַם שֶׁהוֹכְפֵלָה תִּיבַת 'אֱלֹתַי' בַּפְּסוּק⁴, יוֹבֵן בְּהַקְדָּם מַה שְּׂאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בַּגְּמָרָא (שבת קיט, א)⁵, בְּדִרְשַׁת הַפְּסוּק (דברים יד, כב) 'עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר', עֲשֵׂר - עֲשֵׂר פִּירוֹתֶיךָ כִּהְלַכְהָ, בְּשִׁבִיל שְׁתַּתְּעִשֵׂר - כְּדִי שֶׁבִשְׂכַר מַצּוּה זֹ, תִזְכֶּה לֵהִיוֹת עֹשֵׂר.

הַמוֹנַע עַצְמוֹ מִלְעַשֵׂר פִּירוֹתָיו, מוֹנַע בְּרַכָּה מִפִּירוֹתָיו

וּבַגְּמָרָא בְּפֶרֶק ו' דְּבִרְכוֹת (לה, ב)⁶, אָמַר

צִיּוּנִים וּמִקּוּדוֹת

ג. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, בְּעַא מִינֵיהּ רַבִּי מְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בְּרַבִּי יוֹסִי, עֲשִׂירִים שְׁבַאֲרֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַה הֵן זוֹכִינן, אָמַר לוֹ בְּשִׁבִיל שְׁמַעֲשִׂינן, שְׁנֵאמַר (דברים יד, כב) 'עֲשֵׂר תַעֲשֵׂר', עֲשֵׂר בְּשִׁבִיל שְׁתַּתְּעִשֵׂר. ד. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, וְאָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה אָמַר רְבִי יוֹחָנָן מִשׁוֹם רְבִי יְהוּדָה בַּר אֲלֵעָאִי, בָּא וּרְאָה שְׁלָא כְּדוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים דּוֹרוֹת הָאַחֲרֹנִים, דּוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ מְכַנְּסִין פִּירוֹתֵיהֶן דְּרַךְ טְרַקְסִימּוֹן, כְּדִי לְחַיְבֵן בְּמַעֲשֵׂר, דּוֹרוֹת הָאַחֲרֹנִים מְכַנְּסִין פִּירוֹתֵיהֶן דְּרַךְ גְּגוֹת דְּרַךְ חֲצֵרוֹת דְּרַךְ קְרִפּוּת כְּדִי לְפַטְרֵן מִן הַמַּעֲשֵׂר, דְּאָמַר רְבִי יִנְאִי, אִין הַטְּבַל מִתְּחִיב בְּמַעֲשֵׂר עַד שִׁירָא 'פְּנֵי הַבַּיִת' [וְהוּא הַפְּתַח], שְׁנֵאמַר (שם כו, יג) 'בְּעִרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת'. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, אִפִּילוּ חֲצֵר קוֹבַעַת, שְׁנֵאמַר (פסוק יב) 'וְאָכְלוּ בְּשַׁעֲרֶיךָ וּשְׁבַעוּ'. ה. לְפִי שְׁלָא חַל עַל הַפִּירוֹת חַיּוּב מַעֲשֵׂרוֹת מִן הַתּוֹרָה, אִלָּא אִם כֵּן הוֹכְסוּ לְחוּךְ הַבַּיִת בְּדֶרֶךְ פְּתַח הַבַּיִת, שְׁהוּא 'פְּנֵי הַבַּיִת'. ו. כְּלוּמַר, שֶׁהָיוּ מַעֲלִים אֶת פִּירוֹתֵיהֶם מִן הַשְּׂדוֹת לַגְּגוֹת, וּמִשָּׁם

לְהַקְדִּים אֶחָד לְשֵׁנֵי. ה. אֲצַל בְּנֵי מְרַבִּי, לֹא הָיָה חֲפֵץ וּרְצוֹן חֹזֵק לְעַבּוּדָה הַמוֹטֵלַת עֲלֵיהֶם, כִּיּוֹן שֶׁעַבּוּדָתָם הָיְתָה פְּחוּת מְקוּדָשָׁת מַעְבּוּדַת בְּנֵי קָהָת וּבְנֵי גֵרְשׁוֹן. וְעַל כֵּן לֹא כְּתוּב אֲצַלֵם 'לְצַבָּא צַבָּא', אִלָּא 'לְצַבָּא' בַּלְבַּד. אֲבָל מְכַל מְקוּם, כִּיּוֹן שֶׁחֲפָצִים הָיָה לְעַבּוֹד אֶת כָּל הָעַבּוּדָה, וְגַם כּוֹלֵם בָּאוּ, לְכוּן כְּתוּב אֲצַלֵם לְשׁוֹן 'עַבּוּדָה', וְגַם 'כָּל הַבָּא'. ז. לְשׁוֹן הַפְּסוּק 'עֲשֶׂתָּ חֲכָמִים עֲשֶׂתָּ אֱלֹתַי כְּסִילִים אֱלֹתַי'. ב. רַש"י שֶׁם פִּירֵשׁ, קְלַקְלַתֵן שֶׁל כְּסִילִים, הָיָה הָאוֹלַת, שֶׁנִּתְעַצֵּל מִן הַחֲכֵמָה. וּבְכַד הַקְּמָחָ (לְרַבִּינוּ בַּחַי, עֶרֶךְ עוֹשֵׂר) כְּתַב, בִּיאוֹר הַכְּתוּב, כִּי הָעוֹשֵׂר עֲטָרָה וְכַבּוֹד אֵל הַחֶכֶם, לֹא יִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ כִּי אִם בְּדַבְרֵים אֲשֶׁר בְּהֵם יִתְפָּאֵר וַיֵּאשְׁרוּ אוֹתוֹ רַבִּים, וְהֵנָּה הוּא בְּהַפֵּךְ מִן הַכְּסִיל כְּאֲשֶׁר יַעֲשֵׂר וַיְקוּם חִילוֹ, יִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּמַעֲשֵׂה אוֹלַת וַיִּשְׁתַּגַּע בּוֹ. וּכְפֹל מֵלַת 'אוֹלַת', לְבֹאֵר כִּי הָאוֹלַת הֵיאָה אֲשֶׁר הָעוֹשֵׂר הִבִּיאָה אֵלֶיהָ, הֵיאָה אוֹלַת גְּמוּרָה, וְזוֹהוּ 'אוֹלַת כְּסִילִים אוֹלַת'. וְרַאָה עוֹד מַה שֶׁכְּתַב בּוֹה בְּפִירוּשׁוֹ עַל הַתּוֹרָה (הַקְּדָמָה לְפְרֻשַׁת בְּחוֹקוֹת).

תִּשְׁטַח אֶשְׁתּוֹ' (במדבר ה, יב), אין אדם חוטא אלא אם כן נכנס בו רוח שטות. וּבְזָה יוֹבֵן הַפְּסוּק 'עֲמַרְתָּ חֲכָמִים עֲשֶׂרָם', שְׂבֹאֲשֶׁר יִתְבָּרְכוּ פְרוֹתֵיהֶם וַיִּתְעַשְׂרוּ, זהו עטרה להם, שהוא סימן שְׂמֻקְמִין המצוה בהלכתה.

זרע שמשון המבאר

ומעשרותיו ואינו נותן לכהן, יתקיים בו פרשת סוטה שנכתבה בסמוך לפסוק זה. וְעוֹד אָמְרוּ בַגְמְרָא (סוטה ג, א)³, על הפסוק (במדבר ה, יב) "אִישׁ אִישׁ בִּי תִשְׁטַח אֶשְׁתּוֹ", שדורשים תיבת 'תִּשְׁטַח', כאילו כתוב 'תִּשְׁטַח', שהוא לשון שטות, ומכך לומדים, שאין אדם חוטא, אלא אם כן נכנס בו רוח שטות - רוח של טפשות, שמטה אותו מדרך טובה לדרך רעה.

וּבְזָה יוֹבֵן הַפְּסוּק הנ"ל במשלי שירמוז לענין הפרשת המעשרות, שאמר הכתוב 'עֲמַרְתָּ חֲכָמִים עֲשֶׂרָם', שְׂבֹאֲשֶׁר יִתְבָּרְכוּ פְרוֹתֵיהֶם של החכמים, המקיימים את המצוות של התורה ומעשרים את פירותיהם, וַיִּתְעַשְׂרוּ בזכות המעשרות, עשרם זהו 'עֲשֶׂרָה' - כתר להם, לפי שהוא סימן שעל ידי כן יכירו האנשים, שהם מְקַיְמִין הַמְצֻוָּה של הפרשת ונתינת תרומות ומעשרות, בְּהִלְכָתָהּ, שהרי אם לא כן, לא היו מתעשרים.

ציזנים ומקורות

תרומות ומעשרות ואינו נותן לכהן, סוף נצרך לכהן על ידי אשתו, שנאמר (במדבר ה, י) 'ואיש את קדשיו לו יהיו' [מי שמעכב את קדשיו בידו, ואינו נותן לכהן], וסמך ליה (פסוק יב) 'איש איש כי תשטה אשתו', וכתוב (פסוק טו) 'והביא האיש את אשתו וגו'. יא. לשון הפסוק, 'ואיש את קדשיו לו יהיו איש אשר יפן לפהו לו יהיה'. יב. לשון הגמרא, ריש לקיש אמר, אין אדם עובר עבירה, אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, שנאמר 'איש איש כי תשטה אשתו', 'תשטה' כתיב. יג. לשון הפסוק 'ידבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש פי תשטה אשתו ומעלה בו מעל'.

כדי לפטרן מן המעשר, לפיכך לא נתברכו פרותיהן.

וּבַפֶּרֶק ט' דְּבִרְכוֹת (סג, א), כל מי שאינו נותן תרומות ומעשרות לפהו, סוף נצרך לפהו על ידי אשתו, שנאמר וכו'. וְעוֹד אָמְרוּ (סוטה ג, א), 'איש איש פי

הַחֲצֵרוֹת', ודרך הקרפפות - שטחים פנויים שליד הבית, שמשם הם מכניסים אותם לבית, דרך כניסה צדדית ולא דרך שערי הבית, כְּדִי לְפַטְרָן מִן הַמַּעֲשֵׂר, מפני שלא חל חיוב מעשרות על הפירות, אלא אם כן הוכנסו לבית דרך הפתח שלו. וְלִפְיָכֵךְ - מפני שלא עישרו פירותיהם, לא נתברכו פְרוֹתֵיהֶן - שוב לא גדלו בשדותיהם פירות מרובים וטובים, לפי שברכת הפירות, תלויה בנתינת התרומות והמעשרות כהלכתן³.

מעשה הסוטה, עונש על מניעת המעשרות

ובגמרא בַּפֶּרֶק ט' דְּבִרְכוֹת (סג, א) אמרו, כָּל מִי שְׂאִינוֹ נֹתֵן תְּרוּמוֹת וּמַעֲשֵׂרוֹת מפירותיו לְפָהוּ, סוף - לבסוף הוא נצרך ללכת לְפָהוּ עַל יְדֵי אֶשְׁתּוֹ, מפני שאשתו תעשה סוטה, ובעלה יוכרח להביאה אל הכהן, כדי להשקותה מי סוטה, ולברר אם חטאה, שְׂנֵאֲמַר וְכו' (במדבר ה, י) 'ואיש את קדשיו לו יהיו', ומתפרש לפי דרשה זו שמי שמעכב בידו את 'קדשיו' - תרומותיו

היו מורידים אותם לבתים דרך ארובות שבגגות. ז. בצל"ח (ד"ה דרך) פירש, דהיינו חצר שאינה משתמרת, אבל חצר המשתמרת קובעת לרבי יוחנן. כמבואר בהערה לעיל בסמוך. ח. התיבות 'לפיכך לא נתברכו פירותיהן', אינן בגמרא לפנינו, ובעין יעקב מובא גירסא זו. ט. ומשמע מכך, שאף אם מה שלא הפרישו את המעשרות היה בדרך היתר, כגון שלא הוכנסו הפירות לבית בדרך השער של הבית, מכל מקום נמנעה הברכה בפירות מחמת כן. י. לשון הגמרא, אמר חזקיה בריה דרבי פרנך אמר רבי יוחנן, למה נסמכה פרשת סוטה לפרשת תרומות ומעשרות, לומר לך כל שיש לו

אָטמאָק שבת קוב"ש *

הופיע הספר
זרע שמשון המבואר

על שיר השירים

02-80-80-500 • 347-496-5657

להשיג בחנויות הספרים